

ФОРМУВАННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ БІЗНЕС-АРХІТЕКТОНІКИ, ЯК ЗАСІБ СТАБІЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

Ю.М. Клапків, аспірант
Тернопільський національний економічний університет

Основою сучасної незалежної держави є її фінансова система, в умовах світової кризи основною вимогою є її стійкість, і вирішення даного завдання, ми вбачаємо у консолідації банківського та страхового бізнесу.

Консолідація розглядається нами як рішення, що дозволяє не лише зберегти існуючі функції та позиції на ринку фінансового посередника, але також диверсифікувати діяльність фінансової інституції за межі традиційної сфери діяльності. Вона дозволяє уникати негативних наслідків деспеціалізації, а отже, поступової втрати частки ринку та ринкової позиції. Диверсифікація функції посередника забезпечить нові джерела доходів, оскільки фінансові інститути розширюють сферу послуг та пропонують різноманітні фінансові інструменти. Як доводить досвід, диверсифікація послуг сприяє зростанню стійкості інституцій.

Вирішувати проблему стійкості через консолідацію або спеціалізацію американської фінансової системи, наприклад, почали ще під час 1929-1933 років відомої як Велика депресія, адже криза охопила і всю банківську систему США. За 4 роки (1929 – 1933 рр.) збанкрутувало 5760 банків – 1/5 частина усіх банків країни. Особливої гостроти фінансова криза набула в 1933 р. Мільйони дрібних вкладників втратили свої заощадження і перетворилися на жebraків. Побоювання щодо подібної ситуації в системі довгострокових накопичень, таких як страхування життя чи пенсійне страхування, довгострокові інвестиції вилились у відповідний Закон. Законом 1933 року Glass-Steagall Act запроваджено у Сполучених Штатах Америки категоричний поділ між банками комерційними та банками інвестиційними, цим законом заборонялась банкам непрофільна, в тому числі страхова, діяльність. Даний правовий акт був прийнятий внаслідок переважаючої на той час думки, що така непрофільна діяльність банків негативно впливає на їх фінансову стійкість. Наслідком цього законодавчого акту була заборона здійснення комерційними банка-

ми фінансової діяльності, окрім чітко виписаної у тому ж законі¹. Таким чином, щею нормою було заборонено поєднання банківських та страхових послуг, що мало вплив на інші нормативні акти штатів і обмежило можливість створення фінансових холдингів. Перші спроби оновити юридичні норми США мали місце в 1956 році з допомогою лобіювання Bank Holding Company Act (ВНС Act): було встановлено правові рамки діяльності американських фінансових холдингів. ВНС Act окреслив, які послуги можуть бути запропоновані клієнту у банківському холдингу. Це дозволило продаж полісів страхування життя, страхування від нещасних випадків у відділеннях банку, якщо вони пов'язані з кредитною діяльністю банку.

Та справді ключову роль, на наш погляд, мав розвиток комп'ютерної техніки та високих технологій, котрий дозволив оцінити фінансову систему США в цілому. Тоді з'ясувалось, що банки, які мали непрофільний бізнес, пережили фінансову кризу 1930-х краще, ніж всі решта.

Виходячи з цього, можемо прийти до висновку, що незважаючи на переміщення капіталів у найбільш економічно вигідні та стабільні галузі, консолідація банківського та страхового бізнесу збільшує кількість загроз отримання збитків таких фінансових інституцій, водночас покращує стійкість таких конгломератів.

Звичайно, в кінці 90-их років ХХ століття в США активізувались пропозиції щодо лібералізації пропонованих банком фінансових послуг, як у федеральному правовому полі, так і на рівні штату. Під впливом глобалізації та лібералізації світової економіки у листопаді 1999 року конгрес США прийняв закон Грема-Ліч-Блайли про банківську реформу в США, котра знівелювала більшість похідних нормативно-правових актів з 1933 року. Цим законом анульовано поділ банківського та страхового бізнесу, що припинило сепарацію американських банків і страхових компаній².

Раніше вважалося, що консолідація банківських установ і страхових компаній суперечить суспільним інтересам, і цей процес заборонявся законодавством ряду країн. Деякі зарубіжні економісти (Роб Ронслан, Террі Уільямсон, Беділ Белхетчер) вважали, що цей процес має негативні наслідки, оскільки "загострюється проблема реальної оцінки стану страхової діяльності, виникають труднощі у визначенні додаткового доходу, отриманого від спільної діяльності"³. Та регулювання вирізняється швидкими змінами та пристосуванням до глобалізації та лібералізації, що сприяє розвитку фінансових та промислово-фінансових груп, альянсів та інших форм фінансової консолідації. Тому, поступово такі обмеження знімалися, і на сьогодні спостерігається процес взаємопроникнення різних сфер фінансово-кредитної діяльності (зокрема, банківської і страхової) й установами міцних зв'язків між ними, що дозволяє заощадити на витратах і збільшити доходи від використання спільних каналів збуту послуг.

Ще однією перевагою консолідації як одного типових так і відмінних фінансових інституцій є їх вагомість. Навіть у разі серйозних фінансових проблем, потужна фінансова інституція може більшою мірою розраховувати на підтримку держави

¹ Monkiewicz Marek Rozwój funduszy gwarancyjnych na rynku ubezpieczeniowym Unii Europejskiej. — Warszawa. — 2007. — s.244

² Зайцев О. Банки и страховой бизнес: необходимость согласования /Банковская практика за рубежом — 2006. — №9(93). — с.53 — 61.

³ Юрченко Л.А. Финансовый менеджмент страховика. — М.: ЮНИТИ — ДАНА, 2001. — 199 с.

(як це відбувається в банківській системі), ніж невеличка компанія, виходів в якій зовсім небагато: ліквідуватися, або пошуки партнера для її придбання чи злиття.

Суттєвою перевагою консолідованої банківсько-страхової бізнес архітектури є оптимальне задоволення потреб клієнта, що сприяє підвищенню його лояльності навіть у разі кризи.